

MAA- JA METSÄTALOUSVALIOKUNNAN MIETINTÖ 7/2013 vp

Hallituksen esitys eduskunnalle Maanmittauslaitosta koskevaksi lainsäädännöksi

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 11 päivänä kesäkuuta 2013 lähettänyt maa- ja metsätalousvaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen eduskunnalle Maanmittauslaitosta koskevaksi lainsäädännöksi (HE 68/2013 vp).

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- lainsäädäntöneuvos Leo Olkkonen ja maanmittausneuvos Raimo Vajavaara, maa- ja metsätalousministeriö
- kehittämisspäälikkö Matti Holopainen, Suomen Kuntaliitto

- johtaja Markku Tornberg, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto ry
- pääjohtaja Arvo Kokkonen ja maanmittausneuvos Markku Markkula, Maanmittauslaitos
- puheenjohtaja Martti Pietikäinen, Maanmittauslaitoksen tekniset MATE ry
- pääluottamusmies Kaisa Lehtikangas, Maanmittauslaitoksen julkisalan koulutettujen neuvottelujärjestö JUKO ry.

Lisäksi kirjallisen lausunnon ovat antaneet

- valtiovarainministeriö
- ympäristöministeriö
- Svenska Lantbruksproducenternas Centralförbund SLC.

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki Maanmittauslaitoksesta. Se korvaisi voimassa olevan maanmittauslaitoksesta annetun lain. Samassa yhteydessä muutettaisiin Maanmittauslaitosta ja sen tehtäviä koskevaa muuta lainsäädäntöä tarpeellisilta osin.

Maanmittauslaitoksen uudelleen organisoinnin tavoitteena on maanmittaustoimitusten ja kirjaamisasioiden tuloksellisuuden kohottaminen ja alueellisten palvelutasoerojen pienentäminen. Tavoitteen saavuttamiseksi Maanmittauslaitoksen organisoinnissa siirryttäisiin tuotantotoiminnassa 12 maanmittaustoimiston rakenteesta yhteen valtakunnalliseen toimialueeseen. Samassa yhteydessä esitetään myös Maan-

mittauslaitoksen valtakunnallisten palveluyksiköiden rakenteen muuttamista ja toimintojen koaamista tuotannon tukitoimintaan ja yleishalintoon. Maanmittauslaitoksen toimintaa johtaisi, kuten voimassa olevan lain mukaan, keskuhallinto suoraan pääjohtajan alaisuudessa.

Maanmittauslaitoksen uudelleen organisointi vahvistaa Maanmittauslaitoksen asemaa kiinteistöasioissa ja kirjaamisasioissa. Maanmittauslaitoksen kartastotehtävät ja paikkatietoinfrastruktuurin kehittämis- ja ylläpitotehtävät kytkeytyvät uudistuksen jälkeen vielä nykyistä paremmin Maanmittauslaitoksen tehtäväkokonaisuuteen.

Sähköisessä kiinteistökaupassa kaupanvahvistajan ilmoitusvelvoitetta kaupan kohteen ominaisuuksista siirrettäisiin kaupan osapuolille. Valitukset maanmittaustoimitus- ja kirjaa-misasioissa sekä kunnan tielautakunnan toimituksista toimitettaisiin suoraan valituksen käsittelevään maa-oikeuteen. Maanmittaustoimiston tehtävistä vastaisi jatkossa Maanmittauslaitos. Ehdotetut muutokset tehostavat ja joustavoittavat menettelyä. Maanmittauslaitoksen toimipis-

teiden määrä tai tarjottavat palvelut eivät lain voimaan tullessa muuttuisi.

Lisäksi ehdotetaan tehtäväksi pääasiallisesti hallinto- ja toimialuerakennemuutostuksesta johtuvat muun lainsäädännön muutokset. Merkittävimmät muutosehdotukset kohdistuisivat kaupanvahvistajalakiin, maakaareen ja kiinteistönmuodostamislakiin.

Lait ovat tarkoitettut tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2014.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Valiokunta toteaa, että esityksessä ehdotetaan nykyinen maanmittauslaitoksesta 3.3.1991 annettu laki (505/1991) kumottavaksi ja Maanmittauslaitoksesta annettavaksi uusi laki, jossa Maanmittauslaitoksen toiminta järjestetään valtakunnallisella toimialueella keskushallinnon alaisuudessa toimivien tuotantotoiminnan, tukitoimintojen ja hallinnon yksiköiden kautta. Uudistuksessa Maanmittauslaitoksen lakisääteisen tehtävien sisältö säilyy entisenä.

Uudessa laissa säädetään Maanmittauslaitoksen organisatorisesta hallintoasemasta, tehtävistä, sisäisen organisaation määräytymisperusteista, Maanmittauslaitoksen valtakunnallisista toimintayksiköistä ja niiden tehtävistä sekä työjärjestyksistä. Valiokunta kiinnittää huomiota siihen, että Maanmittauslaitoksen uuteen organisaatorakenteeseen ei kuulu enää hallinnollisesti itsenäisiä piirihallinnon toimintayksiköitä ja hallinto-organisaatio muuttuu nykyisestä kaksiporaisesta organisaatiosta yksiporaiseksi. Piirihallinnon alueellisina toimintayksikköinä toimivat maanmittaustoimistot kuuluvat palvelupisteverkoston osina Maanmittauslaitoksen toimialueeltaan valtakunnalliseen tuotantotoimintayksikköön. Kun tuotantotoimintayksikön toimialueena on koko maa, asiakirja katsotaan määräajassa jätetyksi, jos se on jätetty mihin tahansa Maanmittauslaitoksen palvelupisteeseen määräajan kuluessa. Koska toimivaltaiseksi hallinto-oikeudeksi tai käräjäoikeudeksi on yleensä säädetty se hallinto- tai käräjäoikeus, jonka tuo-

miopiiriin se kunta, jonka alueella ko. kiinteistö sijaitsee, kuuluu, ei piirihallinnosta luopuminen ja siirtyminen yhteen valtakunnalliseen tuotantotoimintayksikköön aiheuta muutostarvetta Maanmittauslaitoksen hallintopäätöksiä tai kiinteistötoimituksia koskevaan muutoksenhakumenettelyyn.

Valiokunta pitää välttämättömänä, että uudistuksen jälkeenkin tulee palveluita saada samantasoisina eri puolilla maata kattavaa palveluverkostoa hyödyntäen. Lisäksi Maanmittauslaitoksen hallinnon ja johdon sijoittumisessa tavoitteena tulee olla alueellistaminen. (*Valiokunnan lausumaehdotus*)

Esityksen mukaan Maanmittauslaitos siirtyy ehdotettuun uuteen hallintomalliin ja valtakunnalliseen toimialueeseen vuoden 2014 alusta. Esityksen perusteluissa on todettu, että organisaatiomuutoksen jälkeisenä siirtymäkautena on mahdollista vähentää eläköitymisen kautta Maanmittauslaitoksen henkilöstön kokonaismäärää sekä kohdentaa rekrytointia uudella tulevia tarpeita vastaaviin osaamisiin. Hallintorakenteiden keventyminen, tehtävien päällekkäisyyksien poistuminen ja toiminnan rationaalinen järjestäminen tulevat tuottamaan siirtymäkauden jälkeen arviolta noin kolmen miljoonan euron määräiset vuotuiset kustannussäästöt. Säästöt on huomioitu Maanmittauslaitoksen 30.70.01 momentin rahoituskehityksessä kolmen miljoonan euron vuotuisena lisäsäästönä vuodesta 2015 alkaen.

Valiokunnalle toimitetussa selvityksessä on todettu, että kartasto- ja paikkatietotehtävissä Maanmittauslaitoksen ja kuntien yhteistyötä ollaan lisäämässä. Tavoitteena on tarjota kuntien maankäytön prosesseissa syntyvää paikkatietoa tehokkaasti ja mahdollisimman ajantasaisena osana valtakunnallisia paikkatietopalveluja, jotka ovat Maanmittauslaitoksen vastuulla. Keskeinen haaste on löytää toimiva rahoitusmalli paikkatietoaineistojen ylläpidolle sekä jakelulle tietopalveluverkkojen kautta. Valiokunta pitääkin välttämättömänä, että turvataan voimavarat kyseisille pyrkimyksille edistää hallinnon avoimuutta ja jakaa julkista tietoa kaikkien käyttöön.

Esityksen perusteluissa on katsottu, että muutokset keventää hallintoa ja ammattimaistaa entisestään johtamista. Tuottavuuden nousua saadaan johtamisen ja hallinnon tehostumisesta. Aikaisempaa suurempi osuus yhteenlasketusta työpäivästä voidaan toisaalta kohdentaa substanssitoimintaan, jolloin tuottavuus paranee. Toisaalta taas tuottavuuden ylläpito edellyttäisi osaamisen ylläpitoa tarvittavalla tasolla, jolloin osaamisen varmistamiseen ja ennakoiviin toimenpiteisiin on varauduttava aikaisempaa suuremmalla panostuksella.

Esityksessä on kiinnitetty huomiota siihen, että uskotulle miehelle voi tehtävässään sattua tapaturma itse tehtävän hoidossa toimituskokouksessa tai toimituskatselmuksessa taikka tehtävästä johtuvissa olosuhteissa, kuten matkalla toimituskokoukseen tai sieltä takaisin. Erityisesti maaoikeuden jäseninä lautamiehet ja maanmittaustoimitusten uskotut miehet hyvin usein kulkevat runsaasti maastossa katselmuk-

silla. Tämä tehtävä voi olla tapaturma-altis. On myös mahdollista ja sattunutkin, että lautamies tai uskottu mies joutuu tehtävässään rikollisen teon, erityisesti asianosaisen taholta tulevan väkivaltaisen hyökkäyksen kohteeksi. Valiokunta katsookin, että asian järjestämiseksi ja korvauksen saamiseksi tapaturmasta, joka aiheutuu uskotun miehen tehtävän hoitamisessa, on tarpeen esityksen mukaisesti ottaa erillinen säännös kiinteistönmuodostamislakiin.

Hallituksen esityksen perusteluista ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella valiokunta pitää esitystä tarpeellisena ja tarkoituksenmukaisena. Valiokunta puoltaa lakiehdotusten hyväksymistä muuttamattomina.

Päätösehdotus

Edellä esitetyn perusteella maa- ja metsätalousvaliokunta ehdottaa,

että lakiehdotukset hyväksytään muuttamattomina ja

että hyväksytään yksi lausuma (Valiokunnan lausumaehdotus)..

Valiokunnan lausumaehdotus

Eduskunta edellyttää, että uudistuksen jälkeenkin palveluita saadaan samantasoisina eri puolilla maata kattavaa palveluverkostoa hyödyntäen ja että Maanmittauslaitoksen hallinnon ja johdon sijoittumisessa tavoitteena on alueellistaminen.

MmVM 7/2013 vp — HE 68/2013 vp

Helsingissä 20 päivänä syyskuuta 2013

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj.	Jari Leppä /kesk	Timo V. Korhonen /kesk
vpj.	Lauri Heikkilä /ps	Pirkko Mattila /ps
jäs.	Heikki Autto /kok	Janne Sankelo /kok
	Markku Eestilä /kok	Arto Satonen /kok
	Satu Haapanen /vihr	Katja Taimela /sd
	Lasse Hautala /kesk	Tytti Tuppurainen /sd.
	Reijo Hongisto /ps	

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Carl Selenius.